

parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus; cum autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. JOAN. XVI. ostendi potest 1º Quantas dolores et tristitiam passa sit defuncta in suo puerperio, cum ad communes dolores etiam angustie mortis accesserint, ita ut merito cum Christo dicere potuerit: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quanta tamen patientia et æquanimitate hos omnes dolores et angustias sustinuerit. 2º Quantum gaudium nunc percipiat in cælo, quod hominem genuerit, id est, causa fuerit, ut per infantem (ut sperare licet, et ipsa, quantum est in se, totis viribus procurare conabitur) tot bona, et tantum decus mundo afferantur: tanta ipsi infanti gloria in cælo, Deo autem et Sanctis honor, laus in omnem æternitatem, procreetur, atque ita dici potest, eam gaudere, quia homo naturalis constans tam nobili corpore et anima, supernaturalis et spiritalis tam perfecte hominis ad statum super-naturalem elevati officium sit subiturus: et tandem celestem vitam omnem celestem cum ipsa per totam æternitatem victurus sit natus. Quam ob causam merito illi congratulari, et congaudere decet.

PRO OCCISO.

VIII. Ex occasione thematis: *Et percussit eum in inguine, et mortuus est.* II. REG. III. dici potest contigisse defuncto, quod Abner olim a Joab, sicut enim hic Abnerum seorsum duxit, et inspirato in inguine percussit, et occidit; ita mortem duxisse defunctum in locum, ubi occisus est, et fatale illud telum illi infixisse. Hinc sicut David dixit ad populum et ad Joab, qui ipsum occiderat: « Scindite vestimenta vestra, et accingimini saccis, et plangite ante exequias Abner. » Ita idem suo modo Deus ad Auditores dicit, jubetque scindere vestimenta per commiserationis affectum (sic enim membra invicem condolere solent) accingi saccis per varia opera penitentiae et humilitatis suscepta. Et denique plangere per orationes varias oblatas. Addet subinde Exhortator elogium, quale David Abneri pronuntiavit: « Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner » (et qui occisus est, quia forti animo tulit injustam necem). Manus tuæ ligatae non sunt (quia semper vel ad Deum per preces, vel

ad pauperes per eleemosynam, vel ad laborem, ad exercitium extensa), pedes tui non sunt compediibus (peccatorum) aggravati. Hinc in via mandatorum cucurristi.

IX. Ex occasione thematis: *Homo quidam descendebat de Jericho, et incidit in latrones.* LUC. X. dicatur per hunc hominem recte defunctum adumbratum fuisse, utpote qui et ipse incidit in latrones (occisores suos, aut etiam tortores in purgatorio) qui despoliarunt eum, quia opibus, amicis, honoribus privarunt, et plagis (id est, vulneribus lethalibus aut penis in purgatorio) impositis abierunt semivivo (nam licet secundum corpus occisus sit, tamen secundum alteram dimidiam partem, animam scilicet adhuc vivit, vivetque in æternum, uti vita bene transacta sperare jubet) relicto. Inferatur proin, quam æquum sit, ut et AA. Samaritanum imitentur, et misericordia moti alligent vulnera per vinculum charitatis, et oleum operum misericordiae, vinumque consolationis affundant, et in stabulum, id est, locum quietis aut sepulchrum ducant, simulque duos denarios orationis et Sacrificii Angelis eorum in manus dent, rogentque, ut eorum eorum habeant, ut cito a vulneribus liberati, in patriam suam pergere valeant.

X. Ex occasione thematis: *Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.* MATTH. VIII. ostendi potest, quam merito sperari possit occisum, beatitudinem æternam consecutum fuisse, eo quod vere ob justitiam occisus sit, dum scilicet mortem æquo animo toleravit, morisque maluit, quam quidquam contra justitiam agere. 2º Quia etiam inimicis ex corde ignovit, animo magis, quam lingua proferens illud Christi: *Pater dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt.* 3º Quia, dum justitia protegi volebat, odium inimicorum incurrit, atque adeo omnino occisus est. Itaque merito audivisse modo credendum est: « Beati estis, cum maledixerint vobis homines, et persecuti vos fuerint, gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. » Excitandi proin AA. ut et ipsi congaudeant, et congratulentur.

PRO SUBMERSO.

XI. Ex occasione thematis: *Et preparavit Dominus piscem grandem, ut deglutiret Jonam.* JOH. II. dici potest, defuncto fere id,

quod Jonæ evenit, contigisse. Nam et ipse missus in mare tribulationum, quæ tempore mortis plerumque obruere solent, devoratus est a morte, et in sepulchro velut ejus venter latebit, usque ad diem judicii. Tunc enim dicit Dominus morti, ut evomat illum iterum, et tum primum incipit prædicare laudes et misericordias Domini. Explicentur hæc omnia fusius, et in subsidium assumatur oratio Jonæ c. II. cit. Et pro coronide excitentur Auditores, ut et ipsi non desperent, ubi in mare tribulationum projecti fuerint, sed ad Dominum ex corde clament, atque ab eo auxilium sperent.

XII. Ex occasione thematis: *Sumpsit fiscellam scirpeam, posuitque intus infantulum, et exposuit eum in carcere ripæ fluminis.* EXON. II. dicatur juveni vel infanti submerso tristem quidem casum evenisse, sed merito parentes solari debere, quod non filia Regis, sed ipse Deus cæli terræque summus Imperator eum in aulam suam transtulerit, ibique inter alios suos deinceps vivere voluerit, ubi et ipsis et toti populo suo plus, quam olim Moyses Israelitis profuturus sit precibus suis. Instituenda ergo fusior comparatio inter Pharaonis et Dei potentiam et Regnum utriusque, atque inde occasio sumenda Auditorum, et præcipue parentum ad gaudium et gratulationem excitandi.

PRO FULMINE TACTO.

XIII. Ex occasione thematis: *Descendit ignis de caelo, et devoravit illum.* IV. REG. I. dici potest, fuisse quidem defunctum etiam ab igne de caelo descendente devoratum, sed hoc ex capite feliciorum esse, quam fuerit Princeps ille quinquagenarius, quod a meliore igne, quam iste fuerit assumptus, scilicet ab igne charitatis divina, unde ostendatur. 1º Quantopere defunctus Deum dilexerit, enumerando varios actus dilectionis, præsertim observationem mandatorum Dei juxta illud JOAN. IV. *Hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligit et fratrem suum.* Et hilaritatem in adversis ex amore Dei tolerandis juxta illud CANT. VIII. *Aque multe non poterunt extinguere charitatem.* 2º Ostendatur, eum Deus a creaturis suis vinci se in amore non patitur, facile inde colligi posse, quantopere vicissim defunctum dilexerit, atque adeo merito credi posse, quod ignis hic absumens illum, fuerit

quodammodo currus Eliæ igneo curru similis, per quem in caelum evectus sit. Gratulandum inde potius illi, quod sic evectus sit, rogandumque, ut duplicem hunc spiritum seu gratiam Auditoribus reliquit, aut impetret, scilicet ut et ipsi sincere Deum amare, et vicissim ab eo amari mereantur.

FONS XII.

Ex variis doctrinis.

Etsi hic fons non videatur esse distinctus a prioribus, tamen si bene inspicatur, omnino distinctos conceptus, et quidem sat multos offert, cum innumere excogitari possint doctrine, quæ velut a mortuis relicte proponi possunt.

Itaque I. Ex occasione thematis: *Cumque convertertem me ad universa opera, que fecerant manus mee, et ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi, et nil permanere sub sole.* ECCI. IV. dici potest, idem defuncto contigisse, et 1º quidem divitiæ, honores, voluptates, quas possidebat, explicari ostendique, quam nil, nisi vanitas et afflictio relicta fuerit. 2º Tamen dici potest, quod in hoc sapienter fuerit Salomone, quod præter hæc in collectione verarum divitiarum, honorum, et voluptatum sudavit, et in illis repererit consolationem animi, ad quam proin cum ipso querendam etiam Auditores sunt excitandi.

II. Ex occasione thematis: *Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* ROM. VI. narrari potest id, quod aliquando alicui virgini defunctæ contigisse memoratur, dum scilicet in judicio apparet, et non satis purgatam se videns, vehementer erubuit, multumque manibus textit, atque adeo inferendum, quod merito timendum sit, ne et hoc defuncto contigerit; verum adhuc levem esse hanc verecundiam et ruborem, si cum illa confusione, quæ in ultimo judicio secutura est, conferatur, eam enim triplici ex capite gravissimam fore. 1º *Ob majestatem judicantis,* quæ tunc extraordinaria apparebit. 2º *Ob multitudinem adstantium,* omnium scilicet hominum et Angelorum. 3º *Ob longitudinem æternæ durationis,* quæ ob causas non tantum manibus vultum operire volent, sed insuper intregros super se montes cadere optabunt. Moneantur

ergo Auditores, ut precaveant hanc confusionem, et tanti penitere non emant.

III. Ex occasione thematis: *Utinam saperent, et intelligerent, ac novissima providerent!* DEX. XXXII. narrari potest ex magno speculo ex tit. Sapientia, historia illa de sena sapientiam in foro venalem habente, et Regi eam emere volenti, hanc unicam sententiam bene observandam suadente: « Nil incipe, donec cogites, qui exitus sequatur. » Quam cum Rex omnibus suis habitationibus et vasis inscribi jussisset, ejus auxilio sapientissime rexit. Inferatur subinde idem documentum a defuncto nunc amicis suis, aliisque Auditoribus relinquere, et tanto vehementius commendari, quanto magis nunc experitur ex ejus observatione neglecta omnes tam suos, quam aliorum defectus atque peccata ortum duxisse. Sapient proin ipsi exemplo illius, et vel deinceps in omnibus operibus suis memoret novissima, ut in aeternum non peccent.

IV. Ex occasione thematis: *Mihi erit, et tibi hodie.* ECL. XXXVIII. narrari potest, quod Delirius in adagijs refert, scilicet quod Rex Galliarum a Carolo V. captus, cum Madriti in pariete legisset Caroli symbolum: *Plus ultra*, adscripterit: *Hodie mihi, cras tibi.* Quod legens Carolus iterum suscripserit: *Homo sum, humani nil a me alienum puto.* Inferatur dein, quod, cum plerique ex AA. etiam in animo suo quodammodo scribant, aut dicant: *Plus ultra*: scilicet vivam, et divitias ac honores congregabo: hodie defunctus dicat illis: *Hodie mihi, cras tibi,* exitus vitae forte imminet; applicent sibi proin hanc doctrinam, et ut feliciter mori possint, mori quotidie discant; juxta illud Poetae:

« Ut tibi mors felix contingat, vivere discite:
Ut felix possis vivere, discite mori. »

Vid. Drex. in prod. cap. I. § 41.

V. Ex occasione thematis: *Dum tempus habemus, operemur bonum.* GAL. VI. dicendum, quod si defunctus modo quaeretur, quid de vita sua praeterita sentiret, et quid maxime a se factum optaret, haud dubie responderet illud Poetae:

« O utinam lapsos reddat mihi Jupiter annos,
Heu bene lapsa mihi vix fuit ulla dies. »

Hoc est:

« Odaff Gott wieder mir vergunt,
Die Tabr, so schon verlossen.
Kaum hab ich wohl angelegt ein Stund,
Habs leyder über troffen. »

In confirmationem hujus afferatur, quod olim S. Mechthildis has beatorum in caelis voces audiverit: « O felices vos, qui in terris adhuc degitis; meritum enim cumulus majores potestis vobis comparare. Sane si intelligeritis, quantum quovis die mereri possitis, cum summa alacritate e lecto exiliretis, et ad bene operandum vos accingeretis. » Ut autem magis appareat, quid mereri homo possit, afferre proderit memorabilem S. Bernardi sententiam in hoc verba conceptam: « Libet, inquit, fabulari, donec hora praetereat, quam tibi ad agendam penitentiam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miseratio Conditoris indulsit. » Excitentur proin Auditoris, ut illud ECL. c. XIV. accurate observent: « Ne defrauderis a die bono, et particula boni doni non te praetereat. » Vid. Drex. in prod. c. I. § 22.

VI. Ex occasione thematis: *Ne tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem.* ECL. V. dicatur multa quidem esse praeconia defuncti, sed inter alia palmam propemodum meretur, quod nil distulerit eorum, quae ad negotium animae pertinebant; praecipue ultimo tempore morbi sui; videbat enim tria gravissima mala imminere iis, qui vitae melioris proposita procrastinant, nempe 1° Difficultatem emendationis. 2° Amissionem meritum, et temporis. 3° Salutis periculum, quia ut idem Ecclesiasticus mox subdit: « Subito venit ira illius, et in tempore vindictae disperdet te. » Itaque semper in animo habeat illud Poetae:

« Sera nimis vita est crastina, vive hodie. »

Vid. Drex. in prod. c. I. § 8 et 37.

VII. Ex occasione thematis: *Memor esto judicii mei, sic enim erit et tuum.* ECL. XXXVIII. ostendi potest. 1° Quomodo defuncto contigerit, quod regi Balthasari DAN. V. *Dum appensus est in statera, et inventus est minus habens.* Addi tamen potest meliorem fuisse exitum defuncti, eo quod imitatus sit Religiosum, qui videns lanceam malorum operum praeponderare, clamavit: « Ah tenete libram aequaliter. Ah vel unicam guttam sanguinis

Christi apponite alteri lanci! » Idque ubi impetravit, vicem. Excitentur subinde Auditores ad similem fiduciam concipiendam, cum simile etiam illorum judicium sit futurum. Eum in finem narrari breviter poterit historia de viro illo, qui, quoties transiit prope imaginem Crucifixi, per agoniam, quam passus est Christus, dum in cruce animam ageret, regavit, ut memor illius in morte esse velit, et hujus remedii auxilio sine omni purgatorio ad caelum evolavit.

VIII. Ex occasione thematis: *In obitu suo non est contristatus, nec confusus est coram inimicis.* ECL. XXX. dici potest defunctum fecisse, quod piissimum memoratur, dum scilicet in morte Crucifixi effugiem, Rosarium, et Regulas apprehendens, dixit: « Cum his tribus libenter moriar. » Ostendatur ergo per partes quod haec omnia tria defunctus observaverit; quantum fiduciam et devotionem ad SS. Christi passionem ostenderit: quam sincero et constanti cultu B. Virginem coluerit; et quam perfecte mandata Dei et superiorum observare studuerit, quantumque inde solatium, et robur in morte perceperit. Excitentur tandem AA. ad eadem media adhibenda, ut simile in morte solatium experiri mereantur. Vid. Pistor. conc. fun. xxxvi.

IX. Ex occasione thematis: *Quid superbit terra et cinis.* ECL. X. dic, hominibus plerumque contingere, quod de pavone Plinius et alii scribunt, quod scilicet, dum pennas suas versicolores extendit, et quodammodo superbit, mox tamen, ubi pedes suos nigros aspexerit, dimittat iterum. Ita namque et homines, si superbia spiritu afflatis se advertant, ubi pedes, id est, suam aut aliorum mortem consideraverint, et quid tunc futuri sint, bene perpenderit, facile pennas altorum cogitationum contrahere. Hinc S. David Ps. LXXII. dixit: « Non est respectus morti eorum, ideo tenuit eos superbia. » Superbiferatur postea, hoc medio ipsum etiam defunctum usum fuisse, et ideo semper magnam humilitatem praese tulisse, ob quam et Deo et hominibus gratus semper fuerit. Vid. Pistor. in con. fun. xxxviii.

X. Ex occasione thematis: *In manus tuas commendo spiritum meum.* LUC. XXIII. dici potest defunctum fecisse, quod de S. Dionysio Areopagita scribitur, qui ad mortem damnatus ultimum, inquit, verbum Domini mei in cruce sit et mihi ultimum in hac luce: *Pater in manus tuas commendo spiri-*

tum meum. Ut autem audacius hoc dicere posset defunctus, ostendatur eum in vita prius spiritum quoque suum in manus Patris semper commendasse, dum semper et ubique voluntatem Dei indagavit, eique se perfectissime conformare studuit, memor doctrinae a Blosio in consol. possil. datae his verbis: « Nullum exercitium in extremis utilius esse, quam ut quis se ipsum ex integro voluntati divinae resignet; fieri enim nequit, quin is, qui in hujusmodi vera perfectaque resignatione et cum sancta erga Deum fiducia ex hac luce exit, confestim ad regna caelestia evolet; nam sicut nil omnino poena, nil ignis in Deum cadere potest, ita nec in hominem, qui eo modo per voluntatis conformitatem, amoremque Deo unitus est. Excitandi proin Auditores ad simile medium pro felici morte adhibendum. Vid. Drex. in prod. cap. II. § 46. 47. et 48.

XI. Ex occasione thematis: *Anni nostri sicut aranea meditantur.* PS. LXXXIV. Ostendatur, quam vere vita nostra cum aranea laboribus comparetur, praecipue ob tres causas. 1° Quia tota vita nostra consumitur in vanis rebus ad muscas capiendas contentendis, id est, in divitiis congregandis, per quas nil aliud, nisi vanissimas vanitates venamur. 2° Quia sicut aranea per labores suos se ipsam eviscerat, ita et nos homines laboribus nostris nimis vitam abruptimus. 3° Quia, sicut plerumque labores araneorum diuturni non sunt, sed subito ab ancillis scopis destruantur; ita et nos insperato superveniens omnes nostros labores annihilat. Ostendatur proin utilius laborasse defunctum, bombycis scilicet in modum, ut qui, cum insigne opus texisset, in alitem mutatus ad oculos evolavit. Excitentur Auditores ad similem prudentiam in laboribus suis exercendam. Vid. Drex. in aet. Confid. v. § 1.

XII. Ex occasione thematis: *Id, quod in praesenti momentaneum, et leve est tribulationis nostrae supra modum, in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis.* II. Cor. IV. Dicatur, olim P. Christophoro Caro e Soc. Jesu Deo datam esse hanc lectionem: O aeternum, o momentaneum, o longum, o breve! Quam doctrinam etiam a defuncto, dum viveret, studiosse fuisse observatam, ut qui in omni tentatione ad voluptates sibi occinere solitus erat notum illud:

« Momentaneum, quod delectat.
.Eternum, quod cruciat. »

E contrario vero in omni tribulatione oppositam sententiam usurpaverit; « Momentaneum, quod cruciat, æternum, quod delectat. » El per geminam hanc æternitatis considerationem se ad abstinendum, et sustinen-

dum fortiter excitarit. Confirmetur idipsum enumeratione particularium casuum, et seria exhortatio ad idem medium usurpandum subjungatur.

P A R S I I I

D E C A T E C H I Z A N D I M U N E R E .

De hoc bene et accurate plerumque pastoralia diocesana agunt; ad plenioram tamen totius doctrine, que ad Concionatoris officium spectat, cognitionem, placet hac ultima in parte paulo distinctius de fine, virtutibus, et praxi hujus muneris agere.

CAPUT I.

De fine Catechismi.

Catechismus nihil aliud est, quam brevis et facilis instructio in rebus ad fidem et Religionem Catholicam pertinentibus; unde communiter pueri tantum et puellæ in Catechismum mittuntur, quia reliqui jam supponuntur habere notitiam sufficientem similium rerum. Atque ex hac descriptione facile colligitur, quisnam finis catechizanti præfixus esse debeat, videlicet ut adolescentiam in doctrina christiana bene instruat. Porro excellentia finis hujus ac muneris ex variis capitibus colligi potest.

I. Ex exemplo et præcepto ipsius Dei, qui DEUT. c. iv. sic locutus est ad Moysen: « Congrega ad me populum, ut audiant sermones meos, et discant timere me omni tempore, quo vivunt in terra, doceantque filios suos. »

II. Ex Christi exemplo et mandato, qui non solum præcepit Apostolis, ut irent in universum mundum, et docerent servare mandata, sed etiam ipsemet complexans parvulos, imponens manus super illos benedicebat eis. MARC. x. Et ut alios quoque ad similem

charitatem invitarent ulterius dixit: « Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in nomine meo, me recepit. » Ibid. c. ix.

III. Ex SS. Patrum exemplo, præcipue Cyrilli Jerosolymatani, Clementis Alexandrini, et Sancti Hieronymi, aliorumque, qui hoc munus magnam eum charitate, demissione, ac patientia obierunt. Hinc S. Hieronymus ad Letam Epist. xviii. scribens: « Gestabo, inquit (scilicet filiam Letæ) humeris, et balbutientia senex verba formabo, multo gloriosior mundi philosopho, qui non Regem Macedonum Babylonico periturum veneno, sed ancillam et sponsam Christi crudiam, regnis celestibus offerendam. »

IV. Ex auctoritate et exemplo Ecclesiæ, que tantam muneris hujus curam habet, idque tantopere Parochis commendat, ubi ex concilio Tridentino patet.

V. Ex exemplo insignium operariorum in vineis Domini, quibus summe semper cordi fuit hæc instructio. Inter quos merito numeratur S. Ignatius, qui non tantum ipse singulari zelo atque industria in hoc munere sese exercuit, sed etiam in constitutionibus suis sanxit, ut omnes rectores et professi per quadraginta dies a suscepto rectoratu aut professione facta in hoc opere catechizationis